

Міжнародної науково-практичної конференції
«УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ»
16-18 червня 2021 року, м. Одеса

Моїсєва Т.М.

к. і. н., доцент кафедри міжнародних відносин та права,
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

Горбачук О.І.

здобувач вищої освіти
Державний університет «Одеська політехніка»
(Одеса, Україна)

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ІЗРАЇЛЮ В СФЕРІ ОСВІТИ (ДОГОВІРНА БАЗА)

Важливою складовою зовнішньої політики України є співробітництво з зарубіжними партнерами в освітній сфері, зокрема, – з Ізраїлем, який має сильну базу для проведення наукових досліджень, високий рівень освіти, а також багату культуру. Україно-ізраїльська співпраця в галузі освіти ґрунтується на широкій договірній основі.

Першим, і по суті, базовим документом, який дав старт співробітництву незалежної України та держави Ізраїль в освітній сфері, стала «Угода між Урядом України та Урядом Держави Ізраїль про співробітництво в галузі освіти і культури» (від 12.01.1993 р.). У другій та третій статтях угоди, присвячених питанням освіти, визначено головні «інструменти» співпраці, серед яких – **двосторонні обміни:** викладачами, науковими співробітниками, профільними фахівцями («для ознайомлення з системою освіти...., проведення лекцій»); студентами, аспірантами... («для навчання, стажування та наукових досліджень»); науковою та педагогічною інформацією. Договір, в тому числі, встановлював можливості **прямого співробітництва** «між університетами і науковими установами обох країн по конкретних програмах» (ст. 2). Варто зауважити, що вже на цьому етапі взаємодії, сторони підкреслювали необхідність вивчення питання щодо взаємного визнання дипломів, свідоцтв про освіту, вчених ступенів і звань (ст. 3). Для забезпечення виконання пунктів угоди, передбачалося створення Спільної комісії з питань співробітництва в галузі культури і освіти, яка мала проводити свої засідання раз на два роки, «по черзі в Києві та Єрусалимі» [4].

Положення Угоди знайшли свій розвиток та деталізацію в наступних двосторонніх актах: «Угода про Програму співробітництва між Урядом України і Урядом Держави Ізраїль у галузі культури і освіти на 1994-1996 роки» (від 16.06.1994), «Протокол спеціальних заходів у галузі освіти на виконання Угоди між Урядом України і Урядом Держави Ізраїль про співробітництво у галузі культури і освіти (від 16.06.1994), «Програма співробітництва в галузях освіти, культури, молоді та спорту між Кабінетом Міністрів України та Урядом Держави Ізраїль на 2019-2022 роки» (від 19.08.2019).

Зупинимося на **ГОЛОВНИХ ПОЛОЖЕННЯХ** цих міжнародних документів.

**Міжнародної науково-практичної конференції
«УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ»
16-18 червня 2021 року, м. Одеса**

Визначення основних засад та принципів співробітництва: наголошено на вагомості загальнолюдських цінностей (виходячи із Загальної Декларації прав людини Організації Об'єднаних Націй, Конвенції про права дитини) та здійснення співпраці, що базується на «дружбі, взаєморозумінні та довірі», у відповідності до принципів і норм міжнародного права [2; 3].

Взаємовизнання сторонами всіх типів освітніх і навчальних установ, їх рівних прав «у рамках їх національної системи, незважаючи на мову навчання». На наш погляд, не можна обійти увагою той факт, що, закладаючи широке «поле» освітньої співпраці, сторони, в той же час, підтверджували суверенність державних систем освіти, їх відповідальність за «національний і культурний розвиток загальнолюдських цінностей народів, які проживають у цих країнах, незважаючи на їх громадянство і етнічну належність» та потребу відродження національних систем освіти, «зберігаючи їх національні особливості та національну самосвідомість» [3].

Взаємне визнання Міністерствами освіти обох держав атестатів про повну середню освіту [3].

НАПРЯМКИ ТА ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ.

Спільне ознайомлення з освітніми системами різних рівнів та специфікою організації навчального процесу і викладання, за окремими напрямками та категоріями учнів (професійна освіта, освіта обдарованих дітей та дітей з розумовими і фізичними вадами, інклюзивна освіта та освіта дорослих, викладання іноземних мов, антинаркотичні програми, технології та інновації для шкіл, вчителів і студентів та ін.) [2; 5].

З метою удосконалення освітніх систем, якості викладання, впровадження в навчальний процес новітніх технологій, поширення передового досвіду:

- проведення семінарів з академічних і професійних питань;
- встановлення прямих наукових зв'язків між науковими та дослідницькими установами;
- обмін фахівцями для роботи за довгостроковими педагогічними програмами вищих учбових закладів у галузі гуманітарних, природних наук, техніки;
- обмін досвідом і знаннями між експертами освітніх установ і педагогічного складу навчальних закладів усіх рівнів;
- сприяння у розповсюдженні наукових, інструктивних, методичних, аудіо-візуальних матеріалів, підручників у школах; обмін технічною документацією з питань підготовки наукових і навчальних посібників, технічних засобів навчання, проектами освітніх структур і стандартів;
- підтримка співробітництва між навчальними закладами у різноманітних проектах з інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) та у сфері електронного навчання (включаючи проектування, розробку і впровадження програмно-апаратного забезпечення та професійну практику) [2; 3; 5].

Міжнародної науково-практичної конференції
«УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ»
16-18 червня 2021 року, м. Одеса

Обміни школярами (віком від 14 до 18 років) та **аспірантами** для навчання в школах та вищих навчальних закладах держави-партнера. Для останніх, сторони окреслили (щорічне, паритетне) виділення двох спеціалізованих стипендій, з повним, або частковим покриттям витрат на навчання, проживання, медичне обслуговування [2; 3; 5].

Забезпечення необхідних умов навчання рідною мовою, долучення до власної культури та історії, для відповідних національних меншин. З цією метою, передбачено: двостороннє сприяння відкриттю та функціонуванню дошкільних закладів і шкіл з рідною мовою навчання, в районах компактного проживання україномовного (в Ізраїлі) та єврейського (в Україні) населення; створення умов для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів («у відповідних центрах і університетах в Україні та Ізраїлі») для роботи в цих навчальних закладах; обмін досвідом викладання; забезпечення зразками навчально-методичної, художньої, дитячої літератури та підготовка спільних видань педагогічної, довідкової літератури, словників (українською мовою та мовою іврит); підтримка взаємодії між «видавництвами у підготовці підручників і методологічних посібників» [3, статті 4-7; 5].

Окремої уваги заслуговує, підписаний у липні 2001 р., **Меморандум про наміри щодо співпраці між Міністерством освіти і науки України та Міністерством праці і соціальних справ Держави Ізраїль з метою здійснення довгострокової навчально-оздоровчої програми для дітей сиріт і дітей, які залишилися без батьківської опіки**». Цей міжнародний акт підтверджує дієвість, закладених в основу двостороннього співробітництва, принципів загальнолюдських цінностей, гуманізму, взаєморозуміння.

Меморандум було укладено на трирічний термін, з можливістю пролонгації «на наступні трирічні періоди, якщо жодна із Сторін не повідомить іншу Сторону, не пізніше ніж за шість місяців до закінчення відповідного періоду, про свій намір припинити» його дію.

Згідно Меморандуму, Ізраїль брав на себе зобов'язання реалізації, на своїй території, довгострокової навчально-оздоровчої програми, яка включала: «навчальну програму в обсязі загальної середньої школи, гарантування повного медичного обслуговування та забезпечення учнів підручниками, харчуванням і житлом»; «покриття витрат на перевезення учнів до Ізраїлю та їхнього повернення в Україну» [1].

Отже, україно-ізраїльське співробітництво в освітній сфері, регламентується низкою двосторонніх угод, якими визначено:

- принципи та головні засади співпраці;
- напрямки та форми взаємодії;
- механізми реалізації поставлених завдань.

Міжнародної науково-практичної конференції
«УКРАЇНА У СУЧАСНОМУ МІЖНАРОДНОМУ ПРОСТОРИ»
16-18 червня 2021 року, м. Одеса

Список використаних джерел:

1. Меморандум про наміри щодо співпраці між Міністерством освіти і науки України та Міністерством праці і соціальних справ Держави Ізраїль з метою здійснення довгострокової навчально-оздоровчої програми для дітей сиріт і дітей, які залишилися без батьківської опіки: Міжнародний документ від 23.07.2001. №376_014. //Верховна Рада України: Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376_014/sp:max100#Text(дата звернення: 19.05.2021)
2. Програма співробітництва в галузях освіти, культури, молоді та спорту між Кабінетом Міністрів України та Урядом Держави Ізраїль на 2019-2022 роки: Міжнародний документ від 19.08.2019. №376_004-19. // Верховна Рада України: Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376_004-19/sp:max100#Text(дата звернення: 19.05.2021)
3. Протокол спеціальних заходів у галузі освіти на виконання Угоди між Урядом України і Урядом Держави Ізраїль про співробітництво у галузі культури і освіти: Міжнародний документ від 16.06.1994. №376_007. // Верховна Рада України: Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376_007/sp:max100#Text(дата звернення: 19.05.2021)
4. Угода між Урядом України та Урядом Держави Ізраїль про співробітництво в галузі освіти і культури: Міжнародний документ від 12.01.1993. №376_004 //Верховна Рада України: Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376_004/sp:max100 (дата звернення: 19.05.2021)
5. Угода про Програму співробітництва між Урядом України і Урядом Держави Ізраїль у галузі культури і освіти на 1994-1996 роки: Міжнародний документ від 16.06.1994. № 376_009. // Верховна Рада України: Офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376_009#Text(дата звернення: 19.05.2021)